

Vec C-190/21

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

26. marec 2021

Vnútroštátny súd:

Oberlandesgericht Stuttgart

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

15. január 2021

Žalovaná a odvolateľka:

PayPal (Europe) S.à.r.l. et Cie, S.C.A.

Žalobca a odporca v odvolacom konaní:

PQ

Predmet konania vo veci samej

Medzinárodná súdna právomoc v prípade nárokov voči poskytovateľovi platobných služieb súvisiacich so zakázanými online hazardnými hrami

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa článku 267 prvého odseku písm. b) a článku 267 druhého odseku ZFEÚ predkladajú nasledujúce prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu článku 7 bodu 1 a článku 7 bodu 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (nariadenie Brusel Ia):

1. Má sa nárok, ktorý je pri izolovanom posúdení a autonómnom výklade nárokom z mimozmluvnej zodpovednosti, považovať za zmluvný nárok podľa článku 7 bodu 1 nariadenia Brusel Ia už vtedy, keď tento nárok z mimozmluvnej zodpovednosti nejakým spôsobom konkuruje s určitým zmluvným nárokom, pričom existencia uvedeného nároku z mimozmluvnej zodpovednosti nezávisí od výkladu zmluvy?
2. V prípade zápornej odpovede na otázku 1: Kde sa má lokalizovať miesto vzniku škody v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia Brusel Ia, ak poskytovateľ platobných služieb prevedie z účtu zákazníka elektronické peniaze na príjmací účet spoločnosti prevádzkujúcej hazardné hry vedený u toho istého poskytovateľa platobných služieb a účasť poskytovateľa platobných služieb na uskutočnení platieb v prospech spoločnosti prevádzkujúcej hazardné hry prípadne treba považovať za civilný delikt:
 - 2.1 V sídle poskytovateľa platobných služieb ako mieste transakcie elektronického peňažníctva?
 - 2.2 V mieste, v ktorom v dôsledku transakcie (v každom prípade, pokiaľ je transakcia zákonná) vznikne nárok poskytovateľa platobných služieb na náhradu nákladov voči zákazníkovi, ktorý dal príkaz na uskutočnenie platby?
 - 2.3 V mieste, v ktorom má zákazník, ktorý dal príkaz na uskutočnenie platby, bydlisko?

- 2.4 V mieste, v ktorom je vedený bankový účet zákazníka, z ktorého môže poskytovateľ platobných služieb na základe mandátu na vykonanie inkasa doplniť prostriedky na účet elektronických peňazí?
- 2.5 V mieste, v ktorom sa pri hazardnej hre stratia peniaze prevedené poskytovateľom platobných služieb na herný účet hráča vedený v spoločnosti prevádzkujúcej hazardné hry, teda v sídle spoločnosti prevádzkujúcej hazardné hry?
- 2.6 V mieste, v ktorom zákazník uskutoční zakázanú hazardnú hru (pokiaľ je miesto hry zároveň miestom bydliska zákazníka)?
- 2.7 V žiadnom z týchto miest?
- 2.8 V prípade, ak je odpoveď na otázku 2.2 kladná a rozhodujúce je miesto, v ktorom v dôsledku transakcie vznikne nárok poskytovateľa platobných služieb na náhradu nákladov voči zákazníkovi: Kde vznikne nárok na náhradu nákladov voči zákazníkovi, ktorý dal príkaz na uskutočnenie platby? Možno na lokalizáciu tohto záväzku použiť miesto plnenia rámcovej zmluvy o poskytovaní platobných služieb alebo bydlisko dlžníka?

Uvádzané právne predpisy Únie

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1; ďalej len „nariadenie Brusel Ia“), najmä článok 7 body 1 a 2

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 40; ďalej len „nariadenie Rím II“), článok 4 ods. 1

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES (Ú. v. EÚ L 337, 2015, s. 35)

Uvádzané vnútroštátne predpisy

Bürgerliches Gesetzbuch (Občiansky zákonník, ďalej len „BGB“), § 823 ods. 2

Staatsvertrag zum Glücksspielwesen in Deutschland (štátna zmluva o hazardných hrách v Nemecku, ďalej len „štátna zmluva o hazardných hrách“), § 4 ods. 1

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Žalobca v konaní vo veci samej má bydlisko v Nemecku a žiada od žalovanej vrátenie platieb v prospech rôznych poskytovateľov online hazardných hier so sídlom na Malte a v Gibraltári v celkovej výške 9 662,23 eura, na uskutočnenie ktorých dal žalovanej príkaz v období od 23. júna 2017 do 15. augusta 2017.
- 2 Žalovaná má obchodné sídlo v Luxembursku a poskytuje platobné služby cez internet. Uskutočnila platby, na ktoré dal príkaz žalobca, a odpočítala tieto sumy z bežného účtu žalobcu vedeného v jeho banke v Aalene (spolková krajina Bádensko-Württembersko, Nemecko) v rozsahu, v akom bola prevedená suma vyššia než suma dostupná na zákazníckom účte elektronických peňazí žalobcu vedenom u žalovanej.
- 3 Vo vzťahu medzi poskytovateľmi hazardných hier a žalobcom ako hráčom došlo najprv k prevodu finančných prostriedkov na herný účet vedený u poskytovateľov hazardných hier, ktorý sa až potom mohol používať na hry. K prevodu finančných prostriedkov na herný účet došlo vždy na základe príkazu, ktorý dal žalobca a ktorý uskutočnila žalovaná. S poskytovateľmi hazardných hier ako príjemcami platieb mala žalovaná uzavreté takzvané akceptačné zmluvy, v ktorých je upravené, že sa akceptujú platby prostredníctvom platobnej služby žalovanej.
- 4 Žalobca mal u žalovanej už dlhé roky podnikateľský účet, prostredníctvom ktorého zrealizoval v súvislosti so svojou činnosťou obchodníka s multimediálnym príslušenstvom platby v celkovej výške cca 3,6 milióna amerických dolárov (USD). V podmienkach používania účtu, ktoré vydala žalovaná a ktoré boli súčasťou zmluvy medzi zmluvnými stranami, sa nachádza dohoda o nevýlučnej voľbe právomoci anglických súdov, ako aj dohoda o voľbe práva Anglicka a Walesu ako rozhodného práva.
- 5 Po poslednej zo sporných online hazardných hier žalobca v polovici augusta 2017 požiadal žalovanú o vrátenie sumy prevedenej na poskytovateľov hazardných hier vo výške 9 662,23 eura. Žalobca už nezakladá túto pohľadávku na porušení zmluvnej povinnosti, ale na § 823 ods. 2 BGB, podľa ktorého je ten, „kto poruší zákon, ktorý slúži na ochranu iného“, povinný nahradiť škodu, ktorá tým vznikne. „Zákon“ v zmysle tohto ustanovenia vyplýva podľa názoru žalobcu z § 4 ods. 1 štátnej zmluvy o hazardných hrách, ktorý znie takto: „Verejné hazardné hry sa môžu organizovať alebo sprostredkovať len s povolením príslušného orgánu dotknutej spolkovej krajiny. Organizovanie a sprostredkovanie bez tohto povolenia (nedovolená hazardná hra), ako aj účasť na uskutočňovaní platieb súvisiacich s nedovolenými hazardnými hrami sú zakázané.“ Online hazardné hry sú podľa štátnej zmluvy o hazardných hrách v zásade zakázané.
- 6 Štátna zmluva o hazardných hrách v čase, keď boli zrealizované hry, ktoré uskutočnil žalobca, neplatila v spolkovej krajine Šlezvicko-Holštajnsko (Nemecko). Žalovaná si pred uzavretím svojich akceptačných zmlúv s poskytovateľmi hazardných hier od týchto poskytovateľov vyžiadala uistenie, že

majú licenciu na poskytovanie online hazardných hier pre spolkovú krajinu Šlezvicko-Holštajnsko. Tak bydlisko žalobcu, ako aj jeho bankový účet, z ktorého mohla žalovaná doplniť finančné prostriedky na účet elektronických peňazí, sa však nachádzali v Bádensku-Württembersku.

- 7 Landgericht Ulm (Krajinský súd Ulm, Nemecko) na prvom stupni vyhovel žalobe a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sumu, ktorá bola predmetom žaloby. V tejto súvislosti uvedený súd vychádzal z toho, že má právomoc podľa článku 7 bodu 2 nariadenia Brusel Ia. Táto právomoc sa však podľa jeho názoru vzťahuje výlučne na preskúmanie nárokov žalobcu založených na civilnom delikte, ktorého sa dopustila žalovaná. Pokiaľ ide o zmluvné nároky, nemecké súdy podľa uvedeného súdu nemajú právomoc.
- 8 Žalovaná vo svojom odvolaní okrem iného tvrdí, že nemecké súdy majú medzinárodnú právomoc, aj pokiaľ ide o nároky z mimozmluvnej zodpovednosti.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 9 Od odpovede na prejudiciálne otázky nezávisí len to, či nemecké súdy majú medzinárodnú právomoc prejednať žalobu, ale nepriamo aj to, ktorý právny poriadok sa uplatní. Ak by sa totiž miesto vzniku škody v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia Brusel Ia malo lokalizovať v Nemecku, podľa článku 4 ods. 1 nariadenia Rím II by sa mohli uplatniť aj nemecké predpisy týkajúce sa civilných deliktov. Pokiaľ však ide o výklad nariadenia Brusel Ia, nemožno hovoriť o „*acte clair*“.

Právomoc nemeckých súdov podľa článku 18 ods. 1 alebo článku 7 bodu 1 nariadenia Brusel Ia

- 10 Prejednávaný prípad je v porovnaní s prípadmi týkajúcimi sa platobných služieb súvisiacich s hazardnými hrami špecifický tým, že nie je daná právomoc nemeckých súdov v spotrebiteľských veciach. Pre otázku, či zmluva bola uzavretá na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť podnikania alebo povolania žalobcu, ako to vyžaduje článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, totiž zrejme nie sú relevantné jednotlivé platobné príkazy, ale rámcová zmluva v zmysle článku 4 bodu 21 smernice 2015/2366. Relevantnou rámcovou zmluvou je podľa tohto ustanovenia „zmluva o poskytovaní platobných služieb, ktorou sa riadi budúci výkon jednotlivých a následných platobných transakcií a ktorá môže obsahovať povinnosť a podmienky zriadenia platobného účtu“. Z tejto zmluvy vyplývajú práva a povinnosti zmluvných strán. Jednotlivými príkazmi platiteľ len konkretizuje platbu, ktorú má poskytovateľ platobných služieb uskutočniť v konkrétnom prípade.
- 11 Žalobca použil pri účasti na sporných hazardných hrách svoj podnikateľský účet zriadený u žalovanej. Prostredníctvom tohto účtu realizoval tiež platby vo výške 3,6 milióna USD súvisiace s výkonom jeho povolania, takže výkon povolania

z celkového hľadiska nezohráva len vedľajšiu úlohu. Preto sa žalobca podľa názoru vnútroštátneho súdu v súvislosti so zmluvou o poskytovaní platobných služieb nemá považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, takže z článku 18 ods. 1 v spojení s článkom 17 ods. 1 písm. c) tohto nariadenia nevyplýva právomoc nemeckých súdov, aj keď jednotlivé prevody z podnikateľského účtu žalobcu určené na hazardné hry nebolo možné považovať za súčasť jeho povolania.

- 12 Nie je daná ani právomoc podľa článku 7 bodu 1 nariadenia Brusel Ia. Sporné platobné služby žalovanej sú službami v zmysle článku 7 bodu 1 písm. b) tohto nariadenia. Podľa tohto ustanovenia je miestom zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby, „miesto v členskom štáte, kde sa podľa zmluvy služby poskytli alebo mali poskytnúť“. V tejto súvislosti je rozhodujúce centrum činnosti, ktoré sa má aj v prípade online služieb v zásade lokalizovať v sídle poskytovateľa služieb, teda v tomto prípade v Luxembursku. Medzinárodná právomoc nemeckých súdov teda môže vyplývať nanajvýš z právomoci vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia Brusel Ia.

Právomoc nemeckých súdov podľa článku 7 bodu 2 nariadenia Brusel Ia

- 13 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora formulácia „miesto, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok“, uvedená v článku 7 bode 2 nariadenia Brusel Ia, sa týka tak miesta, kde vznikla škoda (miesto vzniku škody), ako aj miesta, kde prípadne došlo k príčinnej udalosti, ktorá viedla k tejto škode (miesto udalosti), takže žalovaného možno žalovať podľa výberu žalobcu pred súdom jedného alebo druhého z týchto dvoch miest (pozri predovšetkým rozsudok z 30. novembra 1976, Bier, „Mines de potasse d’Alsace“, 21/76, EU:C:1976:166, ako aj rozsudok z 28. januára 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, bod 45 a tam citovanú judikatúru).
- 14 Miesto udalosti sa podľa názoru vnútroštátneho súdu nenachádza v Nemecku, ale v sídle žalovanej v Luxembursku. Preto sa prejudiciálne otázky zameriavajú na lokalizáciu miesta vzniku škody v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia Brusel Ia (otázka 2), ako aj na vzťah medzi právomocou vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti a právomocou v zmluvných veciach podľa článku 7 bodu 1 tohto nariadenia (otázka 1), ktorý treba posúdiť ešte pred posúdením lokalizácie miesta vzniku škody.

O otázke 1: Vzťah medzi právomocou vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti podľa článku 7 bodu 2 a právomocou v zmluvných veciach podľa článku 7 bodu 1 nariadenia Brusel Ia

- 15 Pojem nároky z mimozmluvnej zodpovednosti, ktorý je použitý v článku 7 bode 2 nariadenia Brusel Ia, sa má vykladať autonómne (rozsudok z 27. septembra 1988, Kalfelis, 189/87, EU:C:1988:459, body 14 a 16). Toto ustanovenie sa vzťahuje na žaloby, ktorých cieľom je vyvodiť zodpovednosť žalovaného a ktoré nespádajú pod zmluvné veci v zmysle článku 7 bodu 1 (rozsudky z 27. septembra 1988,

Kalfelis, 189/87, EU:C:1988:459, bod 17; z 13. marca 2014, Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, bod 20, a z 12. septembra 2018, Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, bod 19). Z negatívneho konštatovania, že žaloba nespadá pod zmluvné veci, vyplýva otázka týkajúca sa vzťahu k právomoci v zmluvných veciach.

- 16 Zatiaľ čo v judikatúre Súdneho dvora je dlhodobo ustálené, že na súde, ktorý má právomoc vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, nemožno uplatniť zmluvné nároky (pozri predovšetkým rozsudok z 27. septembra 1988, Kalfelis, 189/87, EU:C:1988:459), naopak ešte nebolo definitívne objasnené, či sa na súde, ktorý má právomoc v zmluvných veciach, majú uplatniť aj nároky z mimozmluvnej zodpovednosti, a do akej miery sa zo samotných nárokov, ktoré by sa v prípade, ak by neexistoval súbežný zmluvný nárok, museli považovať za nároky z mimozmluvnej zodpovednosti, v dôsledku toho, že konkurujú zmluvnému nároku, možno dokonca stávajú zmluvné nároky.
- 17 Súdny dvor rozhodol, že nárok z mimozmluvnej zodpovednosti sa má považovať za zmluvný nárok v zmysle článku 7 bodu 1 nariadenia Brusel Ia, ak „sa výklad zmluvy... javí ako nevyhnutný na preukázanie, či je správanie v súlade s právom, alebo naopak na preukázanie protiprávneho charakteru vytýkaného správania...“ (rozsudok z 13. marca 2014, Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, bod 25). Ak je predpokladom nároku na náhradu škody porušenie zmluvy, treba ho teda uplatniť na súde, ktorý má právomoc v zmluvných veciach, zatiaľ čo právomoc súdu vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti je vylúčená.
- 18 Otázkou je, ako ďaleko siaha v prípade, o aký ide v konaní vo veci samej, prednosť právomoci v zmluvných veciach. Bolo by možné tvrdiť, že siaha veľmi ďaleko v tom zmysle, že už vtedy, keď je nárok založený na porušení zákona totožný s nárokom založeným na porušení zmluvnej povinnosti, sa všetky nároky vždy považujú za zmluvné nároky. V takom prípade by to platilo už aj pre situácie obvyčajnej konkurencie zmluvných nárokov a nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti. V konaní vo veci samej by sa v takom prípade žaloba nemohla podať na súde, ktorý má právomoc vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, pokiaľ by správanie, ktoré sa vytýka žalovanej, mohlo predstavovať aj porušenie zmluvnej povinnosti, bez ohľadu na to, či sa vôbec namieta porušenie zmluvnej povinnosti a či protiprávnosť vytýkaného civilného deliktu závisí od tohto porušenia (pokiaľ ide o taký „maximalistický výklad“ rozsudku, ktorý generálny advokát Saugmandsgaard Øe odmietol pomocou presvedčivých argumentov, pozri návrhy, ktoré predniesol 10. septembra 2020 vo veci Wikingerhof, C-59/19, EU:C:2020:688, bod 69 a bod 74 a nasl.).
- 19 Vnútroštátny súd však chápe judikatúru Súdneho dvora skôr v užšom zmysle (ktorý generálny advokát Saugmandsgaard Øe v bode 70 návrhov, ktoré predniesol vo veci C-59/19, označil ako „minimalistický výklad“ rozsudku Brogsitter), konkrétne v tom zmysle, že výklad zmluvy musí byť nevyhnutný na preukázanie, či je správanie v súlade s právom, alebo na preukázanie protiprávneho charakteru vytýkaného správania. Tak by to nebolo v prípade

obyčajnej konkurencie nárokov, keď by nárok z mimozmluvnej zodpovednosti mohol existovať, aj keby zmluva bola z akéhokoľvek dôvodu neplatná.

- 20 Podľa tohto výkladu, ktorý podporuje vnútroštátny súd, by sa prednosť právomoci v zmluvných veciach vzťahovala len na také situácie, v ktorých uplatnený nárok z mimozmluvnej zodpovednosti skutočne závisí od porušenia zmluvnej povinnosti. Vnútroštátny súd sa domnieva, že tento výklad potvrdzuje predovšetkým novšia judikatúra Súdneho dvora (rozsudok z 24. novembra 2020, Wikinghof, C-59/19, EU:C:2020:950, body 33 až 38).

O otázke 2: Lokalizácia miesta vzniku škody v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia Brusel Ia

- 21 Predvídateľná lokalizácia miesta vzniku škody nie je pri výlučne majetkovej škode ľahká, ak sa má zabrániť všeobecnej právomoci súdov podľa miesta bydliska žalobcu. Bolo by síce predvídateľné vychádzať v prípade výlučne majetkovej škody všeobecne z „centra majetku“ poškodeného v mieste jeho bydliska, avšak takmer vždy by to viedlo k právomoci súdov podľa miesta bydliska žalobcu, a preto by to mohlo odporovať normám právomoci, ktoré stanovuje nariadenie Brusel Ia. Súdny dvor sa vo svojej judikatúre usiloval tomu zabrániť a pripustil bydlisko žalobcu alebo miesto, kde je vedený jeho všeobecný bankový účet, ako miesto vzniku škody nanajvýš pri použití doplnujúcich kritérií (rozsudky zo 16. júna 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, body 35 a 38, ako aj z 12. septembra 2018, Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, body 28 a 30). Vzhľadom na tieto úvahy v tomto konaní prichádzajú do úvahy rôzne miesta vzniku škody.

O otázke 2.1: Sídlo poskytovateľa platobných služieb ako miesto transakcie elektronického peňažníctva?

- 22 V prvom rade nie je nelogické lokalizovať miesto vzniku škody v prípade účasti na uskutočnení platby tam, kde sa finančné prostriedky v dôsledku platby odpočítajú z účtu elektronických peňazí poškodeného a pripíšu na iný účet vedený u toho istého poskytovateľa platobných služieb. Týmto miestom by bolo v tomto prípade sídlo žalovanej v Luxembursku. V tomto smere podľa názoru vnútroštátneho súdu zo skutočnosti, že účet elektronických peňazí nie je bežným bankovým účtom, na ktorom sú uložené bezhotovostné peniaze, nemožno vyvodiť, že na účte elektronických peňazí nemôže vzniknúť majetková škoda.

O otázke 2.2: Miesto, v ktorom v dôsledku transakcie vznikne nárok poskytovateľa platobných služieb na náhradu nákladov voči zákazníkovi?

- 23 Bolo by tiež možné použiť na základe vyššie uvedeného rozhodnutia Universal Music miesto, v ktorom došlo k zmenšeniu majetku v dôsledku platobného záväzku. Do popredia by sa teda dostal záväzok, ktorý vznikol na základe platobnej transakcie. Nárok poskytovateľa platobných služieb na náhradu

nákladov je stanovený tak v nemeckom práve, ako aj v anglickom práve, ktoré sa na základe voľby rozhodného práva zrejme uplatní na zmluvu medzi zmluvnými stranami. V prejednávanom prípade sa však nárok žalovanej nedá jednoducho lokalizovať (pozri v tejto súvislosti otázku 2.8).

O otázke 2.3: Miesto, v ktorom má zákazník bydlisko?

- 24 V prípade výlučne majetkovej škody by prichádzalo do úvahy použiť pri lokalizácii miesta vzniku škody „centrum majetku“ poškodeného v mieste jeho bydliska. Ako však už bolo uvedené vyššie, spravidla by to viedlo k právomoci súdov podľa bydliska žalobcu a do určitej miery by to odporovalo normám právomoci, ktoré stanovuje nariadenie Brusel Ia. Bydlisko žalobcu by sa teda v tomto prípade malo brať do úvahy nanajvýš v kombinácii s doplňujúcimi kritériami, ako je napríklad miesto, v ktorom bola uskutočnená online hazardná hra (pozri v tejto súvislosti otázku 2.6).

O otázke 2.4: Miesto, v ktorom je vedený bankový účet zákazníka?

- 25 Žalovaná mohla na základe mandátu na vykonanie inkasa previesť finančné prostriedky z bežného účtu žalobcu vedeného v banke v Aalene. Aj keď má tento účet v dôsledku mandátu na vykonanie inkasa užšiu súvislosť s transakciami elektronického peňažníctva než ktorýkoľvek všeobecný bankový účet, väzba s miestom, v ktorom je vedený určitý účet, sa zdá pomerne náhodná. Okrem toho tento účet v prejednávanom prípade predstavoval popri rôznych kreditných kartách len jeden z viacerých platobných zdrojov na dopĺňanie prostriedkov na účte elektronických peňazí (pozri v súvislosti s týmto argumentom rozsudok zo 16. júna 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, bod 38).

O otázke 2.5: Miesto, v ktorom sa stratia peniaze pri hazardnej hre, teda v sídle spoločnosti prevádzkujúcej hazardné hry?

- 26 V prospech väzby s miestom, v ktorom sa stratili peňažné vklady do hry na herných účtoch žalobcu vedených u poskytovateľov online hazardných hier na Malte a v Gibraltári, by mohla svedčiť skutočnosť, že až v tomto okamihu s istotou vznikla žalobcovi škoda a jeho majetok sa touto stratou v hre neodvolateľne zmenšil. Dokonca aj po tom, čo žalovaná uskutočnila prevod z účtu elektronických peňazí žalobcu na herné účty, by teoreticky ešte bolo možné získať v hre výhru. Vylúčené to bolo až v okamihu, keď následne došlo k strate peňažného vkladu do hry pri hre. Proti tejto lokalizácii miesta vzniku škody v právnom vzťahu medzi zmluvnými stranami však svedčí náhodný charakter sídla poskytovateľov hazardných na Malte alebo v Gibraltári.

O otázke 2.6: Miesto, v ktorom zákazník uskutoční zakázanú hazardnú hru?

- 27 So vzťahom medzi zmluvnými stranami by mala podstatne užšiu súvislosť lokalizácia miesta vzniku škody spôsobenej účasťou na uskutočnení platby v mieste, v ktorom sa zákazník poskytovateľa platobných služieb skutočne zúčastní na zakázanej online hazardnej hre, kde sa teda fyzicky zdržiava v čase hry. Výhodou tejto lokalizácie miesta vzniku škody by navyše bolo, že by sa vytvorila paralela s územnou pôsobnosťou noriem, k porušeniu ktorých mohlo dôjsť. Ak by žalobca hral v Šlezvicku-Holštajnsku alebo v inej krajine mimo Nemecka, kde neplatí zodpovedajúci zákaz hazardných hier, táto hra by nebola zakázaná a zakázaná by nebola ani účasť na uskutočnení platby, ktorá sa v tomto prípade vytyka žalovanej.

O otázke 2.7: V žiadnom z týchto miest?

- 28 Generálny advokát Szpunar pomocou presvedčivých argumentov poukázal na to, že v niektorých situáciách týkajúcich sa priamej majetkovej škody miesto udalosti a miesto vzniku škody nemožno zmysluplne rozlíšiť (návrhy predesené 10. marca 2016 vo veci Universal Music International Holding, C-12/15, [EU:C:2016:161], bod 38). Možnosť žalobcu vybrať si medzi miestom, kde škoda vznikla, a miestom, kde došlo k príčinnej udalosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti, v prípade právomoci vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, ktorú Súdny dvor viac ako 40 rokov uznáva vo svojej judikatúre (pozri predovšetkým rozsudok z 30. novembra 1976, Bier, „Mines de potasse d’Alsace“, 21/76, EU:C:1976:166), nebola sformulovaná v kontexte priamej majetkovej škody a tiež určite nesleduje cieľ rozšíriť výnimky zo všeobecnej právomoci súdov podľa bydliska žalovaného zakotvenej v článku 4 nariadenia Brusel Ia, ktoré sú stanovené v tomto nariadení (resp. v Bruselskom dohovore, ktorý vtedy platil). Dôvod takehoto výberu sa naopak týka „potreby zostať čo možno najbližšie k skutkovému stavu sporu a určiť najvhodnejší súd na prejednanie veci a v tomto kontexte zorganizovať následne konanie, napríklad zhromaždiť dôkazy a vypočuť svedkov“ (návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar 10. marca 2016 vo veci Universal Music International Holding, C-12/15, [EU:C:2016:161], bod 39). Keďže tento cieľ sa v prípade priamej majetkovej škody dá len ťažko dosiahnuť hľadaním miesta vzniku škody, natíska sa otázka, či by z hľadiska právnej istoty nebolo vhodnejšie zachovať v takých situáciách všeobecnú právomoc a osobitnú právomoc súdov podľa miesta príčinnej udalosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti.

O otázke 2.8: Lokalizácia nároku poskytovateľa platobných služieb na náhradu voči zákazníkovi, pokiaľ je odpoveď na otázku 2.2 kladná

- 29 Pokiaľ by bolo v súlade s kladnou odpoveďou na otázku 2.2 potrebné vychádzať z miesta, v ktorom došlo k zmenšeniu majetku zákazníka v dôsledku uplatnenia nároku poskytovateľa platobných služieb, vznik tohto nároku by sa ešte musel

nejakým spôsobom lokalizovať. V tejto súvislosti by mohli prichádzať do úvahy predovšetkým dva prístupy.

- 30 Po prvé pri lokalizácii tohto miesta by sa mohlo použiť miesto zmluvného plnenia. Pokiaľ právo Únie stanovuje pre službu v článku 7 bode 1 písm. b) nariadenia Brusel Ia autonómnu lokalizáciu miesta plnenia, prichádzalo by do úvahy použiť toto miesto plnenia, ktoré je rozhodujúce pre všetky záväzky vyplývajúce zo zmluvy, aj pri lokalizácii miesta vzniku škody v prípade zodpovedajúcej „záväzkovej škody“. Tým by bolo v prejednávanom prípade miesto faktického poskytnutia služby vyplývajúcej z rámcovej zmluvy o poskytovaní platobných služieb, teda sídlo žalovanej v Luxembursku.
- 31 Alternatívne by bolo možné pokúsiť sa lokalizovať jednotlivú pohľadávku, ktorá z dôvodu vytýkaného správania smeruje proti poškodenému. Ak sa jednotlivá pohľadávka považuje za súčasť majetku veriteľa, lokalizuje sa v rôznych súvislostiach (napríklad pri odpísaní pohľadávky z účtu podľa predpisov týkajúcich sa výkonu rozhodnutia) obvykle v mieste bydliska dlžníka.

Záver

- 32 Pokiaľ treba aj v prípade priamej majetkovej škody vždy určiť miesto vzniku škody, ktoré je potrebné odlíšiť od miesta udalosti, vnútroštátny súd sa v prípade nároku založeného na účasti na uskutočnení platby súvisiacej so zakázanou online hazardnou hrou prikláňa k tomu, aby sa miesto vzniku škody v prvom rade lokalizovalo v mieste hry, pokiaľ sa toto miesto zhoduje s miestom bydliska poškodeného, a v druhom rade v mieste, v ktorom účasť na uskutočnení platby vedie k odpočítaniu sumy z účtu elektronických peňazí poškodeného, teda v sídle poskytovateľa platobných služieb ako mieste platobnej transakcie.